

DE ONTWERPERS ZIJN ER AL, NU DE OVERHEDEN NOG

Architectuur is in Vlaanderen 'de één procent'. Waarmee niet gezegd wil zijn dat het de rijkste cultuursector is, wel een pover gedeelte. Waarom is Vlaanderen voor architectuur en ruimtelijke ordening niet even ambitieus als het destijds voor mode en dans was, vragen **JOACHIM DECLERCK**, **ELS VERVLOESEM**, **KATI LAMENS** en **STEFAN DEVOLDERE** zich af.

Architectuur is de nieuwe mode

Wie? Joachim Declerck en Els Vervloesem (Platform Architectuurcultuur), Kati Lamens (NAV, de Vlaamse Architectenorganisatie), Stefan Devoldere (waarnemend Vlaams Bouwmeester)

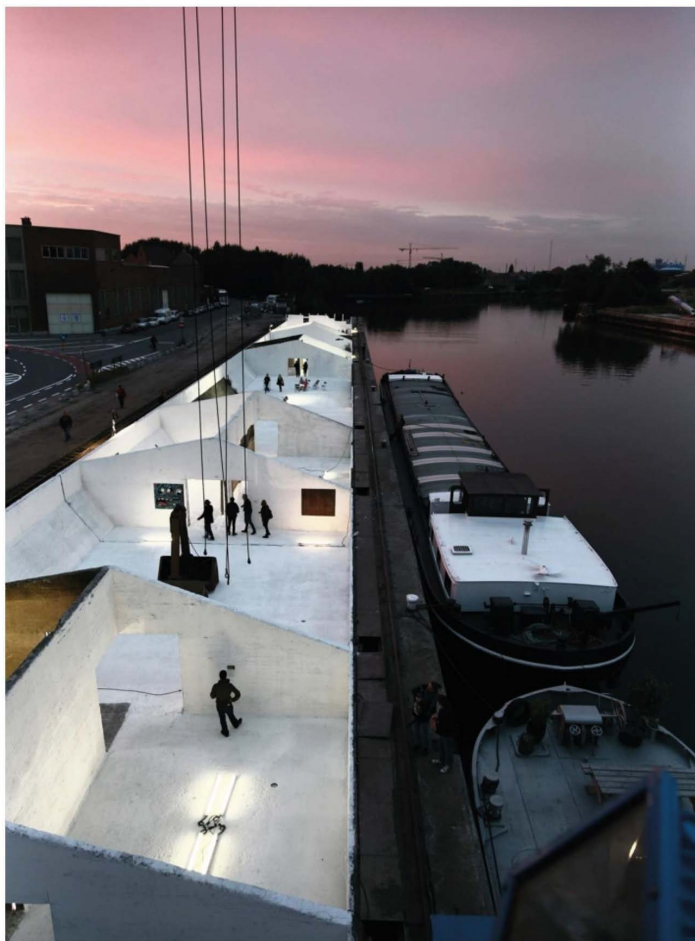
Wat? Met alleen lippen dienst – 'we moeten iets doen aan de ruimtelijke wanorde' – zal er geen omslag worden gemaakt in de Vlaamse architectuurcultuur.

Architectuur uit Vlaanderen en Brussel breekt vandaag internationaal door. Onze ontwerpers spelen een prominente rol in belangrijke wedstrijden en bouwprojecten, in toonaangevende tentoonstellingen, op beurzen en biënnales. Velen geven les aan gerenommeerde universiteiten. Architectuur is in korte tijd een succesvol exportproduct geworden. Niet omdat onze ontwerpers meedingen naar het kroonje in de wereldwijde schoonheidswedstrijd voor spectaculaire en onbetaalbare sculpturen. Wel omdat ze de gave hebben om steeds complexere opgaven te voorzien van een realistisch en pertinent antwoord. Bovendien zijn er de afgelopen jaren, onder meer onder impuls van de Vlaams Bouwmeester en de architectuurorganisaties, vernieuwende ontwerpmethoden ontstaan. Samen met burgers en beleidsmakers verbeelden ontwerpers hoe steden en landschappen mee antwoorden kunnen geven op klimaatverandering, demografische groei of krimp, zorgverstrekking of stedelijke economie.

Vlaanderen doet niet mee

De grote internationale belangstelling voor Vlaamse en Brusselse architectuur herinnert aan hedendaagse dans en modeontwerp. Sinds de jaren 90 zetten die Vlaanderen en Brussel internationaal op de kaart, ze werden een vaste waarde in het cultuurlandschap. We kunnen die explosie van talent binnen dans en mode niet loszien van de moedige investeringen die Vlaanderen deed: in opleiding voor jonge talenten, in specifieke musea en festivals, in internationale samenwerkingen.

Architectuur moet het helaas zonder dergelijke steun stellen. Zo kreeg de architectuurtentoonstelling die vorige week in het Paleis voor Schone Kunsten (Bozar) opende, geen subsidies uit Vlaanderen, ook al gaat het om een jong, toonaangevend Vlaams ontwerp bureau en over een expo die de komende maanden onder meer naar Londen en Bordeaux trekt. Een publicatieproject dat de opkomst van beloftevolle, jonge architectuurpraktijken in de kijker wilde zetten, wordt evenmin ondersteund.

Project voor de grindbakken in de Gentse haven door Rotor. Het ontwerp team won onlangs de Jonge Maaskantprijs in Nederland. Dat is de derde grote internationale onderscheiding in één jaar. Rotor werkt rond materiaal- en afvalstromen, en vertaalt dit naar ontwerp, theoretische studies, tentoonstellingen en publicaties. ● Rotor

Architecten en cultuurorganisaties krijgen dat systematisch ontbreken van financiële steun niet langer uitgelegd aan internationale partners en collega's.

Innovatie vergt publieke investering

Dit zijn gemiste kansen. Niet alleen voor de architectuurpraktijk, maar ook en vooral voor de vele partners binnen en buiten de culturele sector waarmee ze samenwerkten. De expertise die ontwerp bureaus op internationaal niveau ontwikkelen, mogen we ons niet laten ontglippen. We moeten ze va-

liseren, delen en voluit inzetten voor lokale vernieuwing. Die lokale innovatie is geen luxe. We hebben ze dringend nodig. De minister-president stelde recent nogmaals: 'We moeten de ruimtelijke wanorde een halt toe roepen.' Het is voor iedereen duidelijk dat we nu voorbij die intentie moeten raken. Een trendbreuk in de woningbouw bijvoorbeeld is al decennia een beleidsambitie, maar ze landt onvoldoende in de praktijk. Sterker, de huidige bouwprocessen laten steeds minder ruimte voor vernieuwend ontwerp. Om de tanker te ke-

ren, zijn sterke ontwerpers én een ambitieuze bouwcultuur nodig. Die eerste hebben we in overvloed, maar ze worden onvoldoende ondersteund en lokaal benut. In het tweede wordt veel te weinig geïnvesteerd.

Meer ambitie is een noodzaak

De kloof tussen de nood aan een radicale omslag in ons ruimtegebruik en de kracht van onze ontwerp bureaus enerzijds en de investeringen in een vernieuwende bouwcultuur anderzijds, is groot. We laten te veel kansen, intelligentie en energie onbenut. Zonder consistente en moedige investeringen blijft de gewenste trendbreuk dode letter.

Dit is het moment van de waarheid: de volgende weken beslist minister van Cultuur Sven Gatz (Open VLD) over de culturele middelen voor de komende jaren. Het risico is reëel dat de budgettaire beperkingen en de beoordeling volgens traditionele zakelijke normen in het nadeel zullen spelen

Nederland investeert in de cultuur van architectuur en ruimtelijk ontwerp per inwoner zeven keer meer dan Vlaanderen

van een kleine architectuursector. Zo dreigt architectuurcultuur opgesloten te blijven in de fragiele onderkant van het cultuurbeleid. Daar draait ze in een vicieuze cirkel: door het gebrek aan solide ondersteuning en basisdynamiek (architectuurorganisaties) is er onvoldoende tijd en capaciteit om lokale en internationale projecten te realiseren (met projectsubsidies).

Kijk naar Nederland

De Vlaamse regering kan architectuur uit deze vicieuze cirkel halen, als ze dat wil. Nu investeren in architectuurcultuur levert in de toekomst gegarandeerd maatschappelijk rendement. De praktijk en de architectuurorganisaties zijn er klaar voor. Dat maakt ze kenbaar in de ambitienota *Architectuurcultuur is vliegwielt voor innovatie* (2015).

Ter inspiratie: Nederland investeert jaarlijks circa 20 miljoen euro in de cultuur van architectuur en ruimtelijk ontwerp. Dat is per inwoner zeven keer meer dan Vlaanderen. Voor een sector die vandaag 1 procent van de cultuursubsidies krijgt, is een gestaag groeipad geen optie. Wil de Vlaamse regering haar beleidsintenties koppelen aan daadkracht, dan moet ze architectuur nu een grote sprong voorwaarts laten maken.